

Een nacht in de werkplaats

Wat er gebeurt als twee systemen elkaar steeds opnieuw aansturen

Hoe ontstaat een lus tussen twee automatische systemen?

In onze werkplaats bleven twee vaste regels elkaar opnieuw aansturen. Er was geen grens aan het aantal herkansingen. De bewaking zag warmte, maar telde de mislukte opdrachten niet. Onze les: één herkansing, daarna een mens.

Samenvatting

- **De vraag:** wat gebeurt er als twee systemen elkaar zonder rem aansturen, terwijl niemand kijkt?
- **Wat we deden:** we spelen een echte nacht uit onze werkplaats na, uit september 2026.
- **Wat we zagen:** 's ochtends stonden er 20.478 mislukte opdrachten, en 1.533 keer was ander werk opzijgezet. Die twee getallen zijn gemeten.
- **Wat het betekent:** een vaste regel twijfelt niet. Daarom: één herkansing, daarna een mens.
- **De grootste beperking:** het verloop door de nacht is nagebootst. Alleen de eindgetallen zijn gemeten.

Verloop (nagebootst)

Moment	Wat er gebeurt	Mislukte opdrachten	Keer werk opzijgezet
Avond	De Schrijver vraagt de Verdeler om een werkplek. De Verdeler zegt ja. Waarom: De Verdeler volgt een vaste regel: vraagt iemand om plek, dan zegt hij ja. Of de machine echt ruimte heeft, ziet zijn regel niet.	0	0
Avond	De werkplek valt om, want de machine is vol. De Schrijver vraagt meteen opnieuw. De Verdeler zegt weer ja. Waarom: De machine was al vol met ander werk. De regel van de Verdeler hield daar geen rekening mee.	1	0
Avond	Weer mislukt, weer gevraagd. De Verdeler zet ander werk opzij om plek te maken. De lus is begonnen. Waarom: De Schrijver heeft een vaste regel: mislukt, dan meteen opnieuw. De Verdeler maakt plek. Samen vormen ze een lus.	ca. 12	ca. 2
Avond	Steeds meer werk wordt opzijgezet. Niemand merkt het. Waarom: Geen enkele regel telt hoe vaak iets mislukt. Dus slaat niets alarm.	ca. 300	ca. 25
Nacht	De machine wordt warm. De Bewaker ziet de warmte, maar heeft geen regel voor het aantal mislukte opdrachten. Waarom: De Bewaker bewaakt warmte en geheugen. Een teller voor mislukte opdrachten heeft hij niet.	ca. 2.000	ca. 150
Nacht	De machine kan niets anders meer. Ander werk mislukt nu ook. Waarom: De lus vraagt alle plek op. Ander werk komt er niet meer tussen.	ca. 8.000	ca. 600
Nacht	De Verdeler zegt nog steeds ja. Een vaste regel twijfelt niet. Waarom: Een taalmodel had misschien getwijfeld. Een vaste regel doet precies wat er staat, elke keer.	ca. 15.000	ca. 1.100
Vroeg in de ochtend	Niemand is wakker. Alleen een mens kan dit stoppen. Waarom: Er is geen noodrem die vanzelf ingrijpt. Daarvoor is een mens nodig.	ca. 20.000	ca. 1.500
Ochtend	Er komt een mens. Die ziet de teller en zet de Verdeler stil. De lus stopt. Waarom: Sindsdien geldt: één herkansing, daarna een mens.	20.478 (gemeten)	1.533 (gemeten)

Het verloop is nagebootst. Alleen de eindgetallen zijn gemeten.

Met de les

1. De Schrijver vraagt de Verdeler om een werkplek. De Verdeler zegt ja.
2. De werkplek valt om. De Schrijver krijgt één herkansing.
3. Weer mislukt. Het systeem stopt en vraagt een mens om te kijken.

Nagebootst: zo werkt de regel die we na deze nacht invoerden.

Met de les: 2 mislukte opdrachten (nagebootst). Die nacht zelf: 20.478 (gemeten).

Waarom dit fout ging

De grootste fouten komen vaak niet uit de slimme delen, maar uit de vaste regels ertussen. Deze nacht laat dat zien. Geen van beide systemen twijfelde. Ze deden precies wat ze moesten doen, en juist daardoor ging het mis.

Elke rol volgt een vaste regel

In deze proef heten de systemen de Schrijver en de Verdeler. De Schrijver maakt van gesprekken verslagen. De Verdeler verdeelt de rekenkracht. De Bewaker let op de machines. Online zie je ze op een podium, met bij elke rol de regel die hij volgt. Bij elke stap loopt er een briefje: een opdracht van de ene rol naar de andere.

De bewaking zag warmte, geen aantallen

De Bewaker zag de machine warm worden. Maar hij had geen regel voor het aantal mislukte opdrachten. Zo kon de lus de hele nacht doorgaan.

Eén herkansing, daarna een mens

- **Eén herkansing.** Een automatische poging krijgt nog één kans. Lukt het dan niet, dan kijkt een mens.
- **Het systeem ligt stil.** De Verdeler is buiten dienst tot hij opnieuw is gebouwd met deze rem.
- **De les staat in onze regels.** Het werd wet 3 van ons werkbeleid "Regie over je AI".

Online kun je de les aanzetten en de nacht opnieuw spelen.

Hoe we het deden

De eindgetallen komen uit ons eigen logboek van die nacht. Het verloop ertussen is nagebootst uit wat we achteraf zagen. Tussenstanden staan afgerond, met "ca." ervoor. In de PDF staan de stappen in een tabel.

Beperkingen

- **Nagebootst verloop.** De stappen door de nacht zijn een reconstructie. Alleen de eindgetallen zijn gemeten.
- **Eén nacht.** Dit is één voorval in één kleine werkplaats, en niet representatief voor het MKB.
- **Geen vergelijkingspunt.** Hoeveel opdrachten er op een gewone nacht mislukken, telden we toen nog niet.

- **Geen openbare dataset.** Bij dit stuk staat geen openbare dataset waarmee de lezer de eindgetallen onafhankelijk kan narekenen.
- **Namen zijn rollen.** De Schrijver, de Verdeler en de Bewaker zijn rollen in deze proef.

Wat dit betekent

Wat betekent dit voor jou?

- **Waar in jouw bedrijf sturen twee systemen elkaar aan zonder dat iemand meekijkt?** Tip: Zoek naar automatische herhalingen: mislukt, dan opnieuw. Geef elke herhaling één herkansing.
- **Telt jouw bewaking ook aantallen, of alleen storingen?** Tip: Tel ook hoe vaak iets mislukt, niet alleen of een machine warm of vol is.
- **Wie kan 's nachts een noodrem gebruiken, en hoe weet die dat het nodig is?** Tip: Spreek af wie een melding krijgt, en bij welke grens. Daarna kijkt een mens.

Slot

Met dank aan de mensen en AI-collega's van ITARR.

Lees ook: Vaste regels, denkende collega's, het werkbeleid [Regie over je AI](#) (wet 3) en Hoe betraapt een AI-collega zichzelf?

Zo citeer je dit: ITARR Lab (2026). *Een nacht in de werkplaats*. Versie 0.3, peildatum 18-10-2026. itarr.nl/lab/een-nacht-in-de-werkplaats. CC BY 4.0.

Bronnen: eigen logboek van een nacht in september 2026 (niet openbaar); de [film van de nacht](#) (peildatum 17-10-2026). De film laat het voorval zien; hij is geen onafhankelijke meting van de eindgetallen.

Wijzigingslog: 22-10-2026, versie 0.3: de kernvraag, bronlinks en grenzen van het bewijs duidelijker gemaakt. De metingen en hun peildatum zijn niet veranderd.

Licentie: CC BY 4.0. Gebruik, bewerk en deel het. Noem ITARR Lab als bron, verwijst naar de licentie en zeg het als je iets veranderde.